

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Augustini Barbosae ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Tertivs Et Qvartvs Decretalivm Libri continentur

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1669

De Eo, qui duxit in Matrimonium, quam polluit per adulterium. Tit. VII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95279](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95279)

c. 15. q. 6. Sayr. in clau Regia, lib. 6. c. 4. num. 19. Less. de instit. lib. 2. c. 40. dub. 3. num. 18. vers. hinc sequitur, Soar. tom. 3. de Relig. lib. 6. c. 4. n. 12. Bonac. de legib. disp. 4. q. 2. punct. 3. n. 7. Fr. Barthol. de Vecchis in praxi observanda in admittendis ad Religionis statum novit. disp. 1. dub. 12. n. 16. vbi ampliat etiam si hic metus levis sit causa, sine qua professio non emitteretur, dummodo non tollat rationis usum, nec libertatem ad lethaliter peccandum sufficientem.

5 Non tam metu regio, &c. Notatur ad hoc, quod metus solus reuerentialis non annullat professionem, Con. de sponsal. p. 2. c. 3. §. 6. n. 7. & 8. Salzed. ad Bernard. reg. 532. ampliat. 1. Hentiq. in summa, lib. 11. c. 9. n. 5. Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 6. n. 18. Sayr. in clau Regia, lib. 6. c. 4. n. 18. Beltramin. in annot. ad decif. 385. Gregor. XIV. Rot. decif. 579. n. 1. p. 1. recent. Barthol. de Vecchis d. loco, n. 11. Secus autem si praecefferint minae, aut verbera, quia tunc sui valore careret professio expressa metu reuerentiali emissā, secundum Henric. & Sayr. d. locis, Rot. d. c. 4. n. 17. Sanch. in praecepta Decalogi, lib. 4. c. 3. n. 26. Fr. Barthol. de Vecchis vbi supra n. 19.

6 De parentum consilio. Id est, de consanguineorum consilio, ut per Tiraq. de retract. tit. 1. §. 1. gloss. 8. n. 2.

7 Vel modica. Ergo nullum, & modicum equiparantur, vide tamen Tiraq. in l. si unquam, verbo donatione largitus, n. 107. C. de reuocandis donat.

De Eo, qui duxit in Matrimonium, quam polluit per adulterium.

TIT. VII.

UPER hanc rubr. scripserunt Zabarel, Ioan. Andr. Anchar. Butr. Panorm. Praepos. Marian. Socin. Alexand. de Neno, Cened. collect. 85. Durand. in breuiario aureo iuris Canon. & in speculo iuris Pontif. sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuat. titul. Decret. Ioan. de Londris in breuiario sanctorum Canon. Petr. de Rauenna in compend. iuris Canon. Martin. Meun. in epitome Decret. Dan. Venat. in analysi method. iuris Pontif. a pag. 543. Goffred. & Host. in sum. huius tit. Alex. Cassan. & Anastas. Germon. in paratilis ad quinque libros Decret. Barth. Carthag. in exposit. titul. iuris Canon. omnes sub hoc tit.

De materia huius tit. & quae crimina ad mortem coniugis relata Matrimonium contractum dirimant, vide apud Socin. in 4. dist. 37. quest. unica, art. 4. Alphons. Veracru. in specul. coniug. p. 1. art. 33. 34. & 36. Rebuff. in praxi tit. de dispensat. in grad. prohib. gloss. 3. ex n. 27. Viuald. in candel. aureo, tit. de impediment. crim. Matrim. n. 212. cum seqq. Mozz. de contract. lib. tit. de Matrim. §. fin. ex n. 25. Stephan. Gaëta in reper. cap. ad limina 30. q. 1. §. 4. ex n. 410. Henric. in summa, lib. 12. c. 12. Valent. tom. 4. dist. 10. q. 5. punct. 3. Basil. Pont. de impedimentis Matrimonij, cap. 27. Agid. de Sacram. & cens. disp. 31. dub. 5. Rebell. de oblig. iustitiae, p. 2. lib. 3. q. 8. n. 10. Sanch. de Matrim. lib. 3. disp. 8. & 79. Gutier. eod. tract. c. 105. Bonac. eod. tract. q. 3. puncto 6.

SVM MATRIM.

1 Matrimonium contrahens viuentem primam uxorem cum secunda hoc ignorante, prima mortua à sui petitione non separabitur à secunda.

- 2 Ignorante rem habens cum uxore potest post obitum coniugis cum ea Matrimonium contrahere.
- 3 Amplius etiam si habita scientia ad sit copula, si ante eam inueat Matrimonium.
- 4 Adulterium committens fide de Matrimonio contrahendo priore coniuge superstiti non potest cum adultera Matrimonium contrahere.
- 6 Machinatio in mortem viri debet effectum sortiri, ex ea impedimentum hoc oritur.
- 7 Metu contrahens sit uxor illius cum quo contrahit sine aliquo nono consensu si cohabitauerit illi.
- 8 Matrimonium prius inualide contractum non rati- ficatur si sublati impedimento ignorans coniugem carnaliter cognoscat.

CAP. Propositum I.

Alex. III.

Viente prima uxore quando quis contrahit cum secunda hoc ignorante, si moriatur prima, & vi- petat diuortium à secunda, non sunt separandi, nisi mulier petat diuortium, non obstante quod secundum iura vir non potest ducere illam, quam polluit per adulterium, praesertim illam, cui fidem dedit viuentem prima, vel quae machinata est in mortem uxoris. Col- ligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Praepos. Cassil. Cujac. Cened. collect. 95. Alex. de Neno, Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 52. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 578. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 3. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 4. tit. 7. c. 1. & est post Concil. Lateran. p. 6. c. 1.

Probat hic text. quod is, qui viuentem primam uxorem cum alia contraxit huius rei inscia, & cum ea perman- sit mortua prima cogendus est cum secunda viam agere, mulieri vero datur ad discedendum facultas. Verum hic text. difficilis apud DD. reputatur, & difficil- tas ex duobus potissimum perpenditur, primo dum indicat Matrimonium inter eos, inter quos legitimus consensus non fuit. Secundo dum cogit virum in hoc coniugio permanere quasi Matrimonio alligatum, mulieri vero quasi liberè diuertendi licentiam facit, atque ideo videtur in eo text. Pontifex Matrimonium sine consensu iudicare. Accedit quod paria sunt in iure nostro aliquid non fieri, vel fieri minus legitimè, l. quoties 6. ff. qui satisfdare cog. l. eleganter 24. §. qui repre- bes. ff. de pignor. act. Mantu. lib. 1. dial. class. 18. c. 17. Ti- raq. de retractu lign. §. 8. gloss. 7. à n. 3. Si autem nullus praecessisset consensus, ex sola cohabitatione Matrimo- nium indicari non potuisset, cap. illud, de praesumpt. Ergo ex antecedenti consensu inutili, per cohabitatio- nem non bene indicatur Matrimonium in hoc text. Tandem in contrarium videtur text. in cap. pen. ibi, de nouo, hoc tit.

Doctores igitur circa explicationem huius text. mirum in modum se inuoluunt, nam gloss. in praesent. & in d. cap. penult. verbo nouo, requirit nouum consensum, atque ideo inquit quod si antequam de nouo consentirent, vir alteri nuberet, Matrimonium vale- re, sequuntur communiter DD. ut testatur Abb. hic num. 4. Bald. Novel. de dote, p. 11. §. haec enim, num. 18. Paris. cons. 52. in princ. lib. 4. & pro hac sententia facit reg. non firmatur, de reg. iur. lib. 6. & quae ibi gloss. & DD. tradunt Dec. & Cagnol. in l. quod ab initio ff. de reg. iur. eandem sententiam confirmat gloss. recepta in l. si contra, verbo depositum, C. de nuptiis, & ibi Bald. n. 2. Sed haec communis sententia aperte confunditur ex hoc text. vbi tantum requiritur vt sublati impedi- mento

De Eo, qui duxit in Matrim.&c. Tit.VII. 527

mento in eadem cohabitatione maneat. Rursus in contrarium est auctoritas gloss. communiter receptæ in cap. debet, verbo de cetero, de consang. dum ait quod si duo in gradu prohibito contrahant, & sublato impedimento per legem, vel dispensationem in Matrimonio maneat absque alio nouo consensu Matrimonium indicatur, sequuntur multi, quos refert Couar. de spons. p. 2. c. 2. in princ. n. 5.

Quare reiecta concordia Paris. & Couar. dictis locis, quæ manifestè tepugnat menti, & verbis DD. ubi supra, qui nouum consensum requirunt, prætermittenda sunt duo. Prius est consensum semel expressum, quamvis propter aliquod impedimentum non possit effectum sortiri, naturaliter tamen & verè consensum expressum esse, cum sit assensus voluntatis circa rem intellectam, consensus autem hic semel expressus quamvis effectus suo careat per accidens, manere tamen creditur donec vel expresse, vel virtualiter actu contratio renouetur, iuxta reg. text. in l. 3. & l. cum qui, ff. de probat. cap. maiores, §. 2. de Baptism. tradit Alciat. de pres. reg. 2. pres. 16. Et verum est quamvis longum temporis spatium elapsum sit, vt scribit Ias. in l. sanctimus, n. 6. C. de testam. & in Matrimonio resoluit Ruin. cons. 1. §. 1. lib. 5. Tiraq. l. 9. comm. n. 37. quod absque dubio procedit quando factio aliquo voluntatis periclenantia ostenditur.

Hoc supposito dicendum est quod siue agatur de Matrimonio, siue de quocunque alio contractu celebrando, qui certam verborum formam non requirit, sed naturali consensu perficitur, si semel consensus sit expressus, & propter impedimentum iuris non possit effectum sortiri, vt actus statim valeat sublato impedimento ex vi prædicti consensus, qui persene- rat, actus perficitur, patet hoc ex dictis manifestè, & ex eo probatur, quoniam verum est dicere in eo actu reperiri consensum, qui per actum nullum rectè significatur, vt probat text. & ibi Bart. notat in l. ult. ff. de reb. eorum, Menoch. de arbitr. casu 161. num. 70. Item sublato impedimento nihil obstat quominus consensus olim expressus, eo modo manens effectum sortitur, ergo, &c. Probatur etiam hoc auctoritate Iuricons. in l. obseruare 4. ff. de offic. Procons. in fin. & in l. si quis 37. ff. de ritu nupt. l. quæritur, ff. de sponsal. iuxta quæ dicendum est in hoc text. cum similibus perfici Matrimonium ex consensu olim expresso inualide, cohabitatione tamen continuato, non vt à principio consensus præstiti, sed vt ex nunc quasi tempore remoti impedimenti exprimeretur. Nequè audiendi sunt DD. existimantes cohabitationem nouam facere consensum per se sufficientem ad Matrimonium faciendum, quoniam si nullus præcessisset consensus expressus tempore inhabili, cohabitatione non sufficeret, ergo ex vi prioris consensus, qui manere præsumitur, hoc fit, & ita in specie probat text. in cap. ad id quod, de sponsal. & in cap. duo, de despons. impub. & in cap. ult. de coniug. seru. oportet autem vt sciant coniuges impedimentum esse sublatum, quia ignorantia effectum consensus impedit, & ita in effectu resoluit Innoc. receptus in presenti, gloss. in d. cap. non debet, & alij DD. proxime citati. Ad text. verò in d. cap. ult. quatenus videtur requirere nouum consensum, resp. in eo text. non fuisse dubitationem vtrum ex antecedenti consensu cohabitatione continuato perficeretur Matrimonium, sed vtrum inter illos potuerit esse coniugium non obstante impedimento adulterij, & huic quærit. respondet Pontif. impedimentum non obstat, quia possunt de nouo Matrimonialiter consentire. Vel dici possunt nouum consensum appellari ibi scientiam impedimenti sublati cum perseverantia prioris, quia nouum ex tunc Matrimonium facit, ideo antea ut fa-

cultas mulieri ad recedendum in hoc text. quia antequam sciret impedimentum sublatum consensus non sufficiebat, vt cum primum scinit, potuit recedere, & consensum reuocare, maritus autem in penam non potest, vterque tamen si per diem cohabitauerit impedimento sublato scienter Matrimonio alligatus manet.

Erat inscia quod ille aliam haberet, &c. Ergo coniuge altero ignorante reliquum habere coniugem, cum non fuerit adulterium formaliter ex parte vtriusque, poterit inter eos consistere Matrimonium post coniugis obitum, ita Sylu. verbo Matrimonium 8. q. 9. dist. 4. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 79. n. 31. vnde hoc crimen vxoridij non irritare Matrimonium, siue ex altera parte propter ignorantiam circumstantia non fuit formaliter adulterium, sed simplex fornicatio, tenet Nau. cons. 1. 2. n. 2. sub tit. de sponsal. in antiq. Henric. in summ. lib. 1. c. 14. n. 3.

Vtrum verò desideretur post scientiam coniugij alterius Matrimonium de facto iniri, & copulam haberi, an potius sufficiat si ante scientiam inearit Matrimonium, & habita scientia adit copula: id sufficere ad hoc impedimentum incurrendum, resoluit Sanch. d. disp. 79. n. 32. & n. 34. dicit sufficere fidem dari ante coniugij notitiam, dummodo ea habita sequatur adulterium nondum priori fide dissoluta, & n. 37. dicit haberi tunc scientiam quando adest certitudo, aut probabilis opinio, & n. 38. contra communem tenet exculare ignorantiam crassam, & supinam.

Cui fidem dederat. Notatur ad hoc, quod quando quispiam fide data de Matrimonio contrahendo adulterium committit, vel de facto cum eadem Matrimonium init prioris coniuge superstiti, Matrimonium subsequens inter eos dirimitur, vt per Valer. Regim. in praxi fori ponit. lib. 31. n. 130. cum seqq. Sanch. d. lib. 7. disp. 78. a princ. ubi n. 28. aliquos citat, qui ex prædictis nostri text. verbis persuaderi videntur ad hoc impedimentum contrahendum necessarium esse vt promissio illa non sit nuda, & simplex, sed fide vallata, at n. 29. contrarium merito sequitur.

Et illam maxime, cui fidem dederat. Id est, quamvis fides minime data sit, provt colligi videbatur ex contextura verborum text. sed id verum non est, nam dictio maxime, accipi debet pro tantum, vt explicant hic Abb. n. 3. Alex. de Neuo n. 6. Præpos. n. 2. quos refert Sanch. d. lib. 7. disp. 78. n. 1.

Vel quia machinata est in mortem vxoris. Adverte huiusmodi machinationem debere effectum sortiri, si enim coniux mortem coniugis machinetur, nec ea subsequatur, locus non erit huic impedimento, sed poterunt adulter, & coniux superstes altero defuncto Matrimonium inire, ita Sanch. d. lib. 7. disp. 78. n. 7.

In gloss. Insitiam, 1. Notatur ad hoc, quod illa, quæ metu contraxit, sit vxor illius cum quo contraxit sine alio nouo consensu, si cohabitauerit illi, vt per Nau. cons. 1. 2. n. 2. sub tit. de sponsal. in antiq.

Notatur etiam ad hoc, quod non ratificatur prius Matrimonium inualidum si sublato impedimento ignorans coniugem carnaliter cognoscat, ita Sanch. de Matrim. lib. 2. disp. 36. n. 3. in medio.

SVM MARIVM.

1 Vxor prima viuente, & non cognita, si quis contraxit cum secunda sciente, & eam cognouit, etiam mortua prima secundam habere non potest, secus si prima erat non legitima vxor.

2 Adulterium existimatum interueniente promissione futuri Matrimonij non dirimit sequentes cum adultera nuptias, si Matrimonij prius contractu fuit inualidum.

3 Matrimo

- 3 *Matrimonium contractum metu cadenti in constantem virum ad eum finem iniuste incusso est invalidum.*
 4 *Matrimonium metu initum non ratificatur copula metu gravi extorta.*
 5 *Iuramento non efficitur validum Matrimonium metu contractum.*
 6 *Iuramentum adiectum Matrimonio metu gravi extorto non obligat.*

CAP. Significavit. II.

- 2 *Quod non sponte in primam consenserit.*] Notatur ad hoc, quod adulterium existimatum interveniente promissione futuri Matrimonij non dirimit sequentes cum adultera nuptias si Matrimonium prius contractum fuit invalidum; ita Viuald. in candel. aureo, p. 1. tit. de Matrim. n. 213. Jacob. de Grass. in decis. aureis, p. 1. lib. 2. c. 8. n. 7. Matienz. in rubr. tit. 1. gloss. 1. n. 183. lib. 5. nova recop. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 3. num. 135. vers. 4. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 70. num. 30.
- 3 *Tanta vis, &c.*] Ergo Matrimonium contractum metu cadenti in constantem virum ad eum finem iniuste incusso est validum, de quo vide Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 231. n. 1. Henriq. in sum. lib. 11. c. 9. num. 1. Sanch. de Matrim. lib. 4. disp. 12. n. 18.
- 4 *Ipsum carnaliter cognoverit, &c.*] Notatur ad hoc, quod Matrimonium metu initum non ratificatur copula metu gravi extorta, ita Palud. Gabriel & alij, quos refert Sanch. d. lib. 4. disp. 18. n. 13. vbi n. 15. cum multis, quos citat, resoluit nullo modo esse Matrimonium quando aliquis metu gravi cogitur contrahere, & consummare, & n. 18. in princ. respondet text. in presenti, cum similibus intelligi quando copula est spontanea.
- 5 *In gloss. Tanta.* Notatur ad hoc, quod iuramento non efficitur validum Matrimonium metu contractum, ut per Sanch. d. lib. 4. disp. 20. n. 12. Nam iuramentum adiectum Matrimonio metu gravi extorto non obligat, nec indiget relaxatione, Couar. de spons. p. 2. c. 8. §. 3. n. 3. Greg. d. fin. verbo in orden, tit. 1. p. 3. Guier. de iuram. confirm. p. 1. cap. 57. n. 22. Seraphin. de privil. iuram. privil. 110. n. 11. Matienz. d. gloss. 1. n. 120. Henriq. lib. 11. c. 9. n. 6. Sanch. d. disp. 20. n. 15.

SUMMARIUM.

- 1 *Matrimonium quis cum illa contrahere non potest quam vxore viuentis cognovit si machinata fuit in mortem vxoris.*
 2 *Adulterium, ubi interuenit machinatio mortis alterius coniugis, impedit, ac dirimit Matrimonium subsequens.*

3 *Crimen machinationis mortis alterius coniugis quando Matrimonium dirimit, ostenditur.*

CAP. Super hoc. III.

CONtrahens de facto cum alia viuentis prima vxore, si ista adultera aliquod est machinata in mortem vxoris, siue fidem dederit, quod prima defuncta eam duceret, secundum iura non potest in perpetuum illam habere. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Holt. Anchar. Butr. Panorm. Præpos. Alex. de Neno, Canif. Cujac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 59. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 579. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 4. tit. 7. c. 3. & est post Concil. Lateran. p. 6. c. 16.

Collige ex text. adulterium ubi interuenit machinatio mortis alterius coniugis impedire, ac dirimere Matrimonium subsequens, etiam si de eo non aliter promissio, ita Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 78. n. 2. Bonacin. eod. tract. q. 3. punct. 6. n. 5. At vero machinatio in mortem coniugis si ab vno tantum fiat, & sine adulterio, nec impedit, nec dirimit Matrimonium, ut solunt Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 3. n. 130. vers. 2. Basil. Pont. de impedim. Matrim. c. 27. in princ. vers. similiter neque.

Aduertit tamen Sanch. cum pluribus, quos citat d. disp. 78. a. n. 7. aliquot condiciones requirit ut crimen machinationis mortis alterius coniugis Matrimonium dirimat. Prima est ut machinatio illa effectum sortitur, nam si coniux mortem coniugis machinatur, nec ea sublequatur, locum non esse huic impedimento resolunt multi, quos refert, & sequitur idem Sanch. d. n. 7. quibus adde Rebell. de obligat. iustit. p. 2. lib. 34. n. 10. Bonac. d. punct. 6. n. 5. in fine. Secunda est ut occidat sit vxoris non solum quando vir occidit vxorem per se, vel per alium, sed etiam quando vxor ipsa occidit virum intentione contrahendi Matrimonium, ita Sanch. d. disp. 78. n. 8. & ibi per eum citatis adde Aegid. de Sacram. & censur. disp. 3. dub. 5. n. 55. Guier. de Matrim. c. 105. n. 10. Basil. Pont. d. c. 27. vers. tertius. Bonac. d. punct. 6. n. 7. Tertia conditio est, ut cum mortis machinatione interueniat adulterium. Quarta ad adulterium illud requirit, quod altero solo coniugis mortem machinanti, sit utrobique Matrimonium contractum notum. Quinta ut illa coniugis interfectio vestiant sine ineundi alterius Matrimonij, quas omnes condiciones percurrit, & declarat Sanch. d. disp. 78. vbi in vnaqueque explicanda plures refert Doctores.

SUMMARIUM.

- 1 *Matrimonium contrahens cum secunda concia prima viuentis etiam ob adulterium separata, prima mortua separabitur secunda, & cum alia contrahere poterit.*
 2 *Matrimonium cum aliqua contractum viuentis prima coniuge & superstitie impedimentum dirimens est.*
 3 *Consubina publica que dicatur, ostenditur.*

CAP. Ex literarum. IV.

Clem. III.

VIuentis prima vxore etiam ob adulterium separata & facta Monacha, qui contrahit cum secunda concia primæ, mortua prima est separandus a secunda.

De Eo, qui duxit in Matrim.&c. Tit.VII. 529

cunda, & facta pœnitentia de adulterio, potest accipere non secundam, sed aliam Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Alex. de Neno, Canif. Vin. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 54. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 579. remissive Ximen. in concord. p. 2. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 5. c. 1.

Collige ex text. Matrimonium cum aliqua contrahente viuenti primo coningit, & superflite esse impedimentum dirimens, vt habetur in epist. 53. Nicol. I. in causa Lotharii Regis, qui Theoperga prima vxore legitima viuenti sibi Valdradam coniunxit, & copulauit, & postea retinere volebat, vt refert, & declarat alias auctoritates Basil. Pont. de imped. matrim. c. 27. vers. secundum, & de Sacram. Matrim. lib. 7. c. 45. n. 3.

In gloss. Deprehensam. Ex hac gloss. iuncto text. colligit Aniles ad cap. 47. pratorum, verbo manceba, num. 1. concubinam publicam non dici, quæ inuenitur in lecto, vel in mensa cum Clerico, Religioso, vel vxorato, vel quæ fuerit in delicto, vel accessu deprehensa, quia talis deprehensio non dicitur, nec reddit delictum, & concubinatum publicum, vel notorium, nisi aliter conuincatur.

SVMMARIUM.

- 1 Viuentem legitimam vxorem contrahens cum secunda adultera etiam prima mortua à secunda est separandus.
- 2 Alimenta à patre spurii debentur, & n. 2.
- 3 Alimenta filiis spurii non solum pater tenetur prestare dum viuunt, sed etiam eo mortuo eius heredes.
- 4 Clericus ex redditibus beneficij tenetur alere filios spurios.
- 5 Mater in subsidium patris tenetur filios alere.
- 6 Auius tenetur alere nepotem, & decedentes ab illo.
- 7 Filij etiam spurij tenentur parentem alere.
- 8 Dotare tenetur pater filiam spuriam.
- 9 Pater non tenetur alere filium spurium si ipse ex sua arte, vel aliunde commodè viuere possit.
- 10 Alimenta prestanda sunt filiis spurii, attentis, & consideratis diuitiis paternis, & eius qualitate.
- 11 Pontificum ius quando naturali imititur, & ab illo procedit, est ubique obseruandum.

CAP. Cùm haberet. V.

Vxore viuenti si quis cum aliqua adulterauit, & in ius vocatus abiurauit adulteram, mox spreto iuramento cum ea contraxit viuentem legitimam vxorem, & diu id est, per decem annos vixit cum ea habens ab ea plures filios, isti sunt omnino separandi, etiam mortua legitima vxore, & iniuncta pœnitentia est eis indicenda perpetua continentia, quia Ecclesiam scandalizant graui scandalo, præsertim si iam sunt senes, & Episcopus prouideat vt ipsi pro suis viribus filiis prouideant. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchar. Panorm. Præpos. Mar. Soc. Alex. de Neno, Canif. Cuijac. Cened. collect. 168. Vin. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 54. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 579. remissive Casal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decretal. lib. 4. tit. 5. c. 2.

Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt l. 12. vbi gloss. 1. tit. 1. lib. 3. fori leg. Perez l. 3. gloss. 1. pag. 47. Barbol. Collect. Tom. II.

col. 2. ad med. tit. 1. lib. 5. Ordin. Steph. de Gaëta in reper. c. ad limina 30. q. 1. §. 4. n. 416.

Et diuturnitas temporis peccatum non minuat. Vide dicta ad cap. ult. n. 2. sup. de consuet.

Necessaria subministrer, &c.] Notatur ad hoc, quod spurii debentur alimenta à patre saltem de iuris Canonici æquitate, vide Conar. de spons. p. 2. cap. 8. §. 16. à princ. Cort. in memorabil. verbo spurii, Perez l. 22. gloss. 1. pag. 101. colum. 1. tit. 3. lib. 1. Ordinam. & in l. 1. gloss. 1. pag. 69. & gloss. 2. pag. 98. versic. spurii, tit. 2. lib. 5. & l. 2. gloss. 3. pag. 307. colum. 2. versic. utrum autem, tit. 1. lib. 8. Mader. in animaduers. iuris Civilis. c. 32. n. 7. Gom. l. 9. Tauri, à n. 37. Sim. de Præcis de interpret. vltim. volunt. lib. 3. solut. 2. n. 7. Natat. de spoliis Cler. §. 18. num. 9. Menoch. de success. creat. lib. 2. §. 20. num. 513. Menoch. conf. 60. n. 6. Corset. sing. 330. verbo spurii in 2. Mathel. sing. 147. Paul. Fulc. sing. 131. lit. F. in fine, & sing. 115. lit. A. Hippol. sing. 358. Duen. reg. 266. vers. quarto limit. & in reg. 363. Gabr. lib. 5. commun. tit. de alim. concl. 1. n. 2. Paleoth. de nobis, & spurii, c. 45. n. 8. & c. 46. cum segg. Olan. in antinom. iur. lit. F. n. 47. Molin. de primog. lib. 2. c. 15. num. 42. & 49. Mozz. de contract. Matrim. tit. de natural. matr. n. 15. Laram in l. si quis à liberis, s. idem rescriptis, à n. 9. ff. de lib. agnosce. Cornet. Benenc. de prim. paup. in 2. specie, in ind. à n. 9. Garc. de expens. c. 3. num. 8. Brunor. à Sole in q. leg. q. 25. n. 16. & 17. cum segg. Spin. in speculo testam. gloss. 26. princ. à num. 96. Matienf. l. 8. gloss. 1. n. 1. tit. 8. lib. 5. noua recap. Lancel. Gallia in consuet. Alexand. in gloss. solidus, q. 6. n. 9. & n. 30. vers. & proprius, Menoch. de presumpt. lib. 1. pres. 36. n. 13. Pontan. de aliment. c. 1. à n. 9. Molin. de iustit. tract. 2. disp. 168. vers. iure tamen, Less. eod. tract. lib. 2. c. 19. dub. 6. n. 67. Sanctarel. var. resol. lib. 1. q. 30. à princ. & præcipue n. 8. Cened. collect. 168. n. 5. Surd. de alim. tit. 1. q. 10. n. 6. cum segg. Gam. decis. 201. 204. & 225. Peregr. de iure fisci, lib. 3. tit. 10. n. 55. Morl. in emporio iuris, p. 3. tit. 1. q. 11. n. 12. Gutier. pract. lib. 2. q. 109. & seg. Valalc. consil. 92. num. fin. Ceuall. commun. contra commun. q. 757. à n. 39. Card. Mantie. de iacitis, & ambig. conuent. tom. 2. lib. 13. tit. 12. num. 5. Cabed. p. 1. decis. 148. Farin. nouiss. Rota decis. 747. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 5. c. 20. col. 457. & p. 1. lib. 2. c. 12. q. 2. D. Gare. Mast. Sicilia dec. 85. n. 2. & dec. 144. n. 8. Mart. de iurisd. p. 4. casu 162. n. 12. Aloyf. Rice. in collect. dec. p. 1. collect. 110. & p. 4. collect. 1099. & collect. 1212. D. Barbol. in l. 1. p. 4. n. 65. ff. solut. matr. Card. in praxi iudicium, verbo filius, n. 37. Cened. pract. & canon. quest. lib. 1. q. 13. n. 11. Valer. Regin. in praxi fori panit. lib. 20. n. 29. & 32. Rebell. de oblig. iust. p. 2. lib. 5. q. 8. sect. 2. n. 8. & seg. nouissime Lusit. Benedict. Egid. ad l. ex hoc iure, ff. de iust. & iure, in initio, n. 21.

Amplia primò huiusmodi obligationem alendi filios illegitimos, & spurios non solum subsistere in patre viuenti, sed etiam eo mortuo transire ad heredes, vt per Duen. reg. 367. n. 4. Con. d. §. 6. m. 14. Laram d. §. idem rescriptis, n. 79. & §. item rescriptum, n. 9. Molin. d. c. 15. n. 43. Cened. d. collect. 168. n. 12. Bened. Egid. d. l. ex hoc iure, in initio. num. 32. D. Barbol. d. l. 1. p. 4. n. 72. & 127. Surd. de alim. tit. 1. q. 50. per tot. Rebell. d. q. 8. n. 7. Gam. decis. 111. num. 6. Molin. disp. 168. vers. non solum, Aloyf. Ric. d. collect. 1099. vers. infertur secundo, & collect. 1212. vers. amplia secundo, vbi refert de Franchis decis. 178. quicquid dicat Capyc. decis. 144. non enim potest pater disponere vt filius non alatur. Surd. tit. 8. prim. §. n. 10. Couar. d. §. 6. n. 5. vers. 5. Paleoth. d. c. 47. n. 6. Lara n. 82. dictis locis, quia obligationem legis immutare potest, præcipue quando ex naturali vinculo procedit, l. nemo potest, ff. de legat. 1. Et ad omnes alios transit successores, vt est donatarius omnium bonorum, ex Rip. in l. si vnquam, q. 23. C. de reuoc. donat. Paleoth. c. 34. n. 10. Surd. tit. 1. q. 39. à n. 8.

Y y

Secundò

- Secundo amplia, hanc obligationem alendi filios spirituos comprehendere Clericum etiam ex redditibus beneficij, vt per Naur. de spolijs clerico. §. fin. n. 11. Surd. consil. 177. n. 13. & consil. 310. n. 2. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 2. c. 4. q. 20. versio si roges, & c. 40. q. 7. Paul. Comit. respons. moral. lib. 1. quest. 45. D. Garc. Mastrillo Sicilie decif. 144. n. 21. D. Barbof. d. l. 1. p. 4. n. 133. Cald. Pereira de potestate elig. c. 3. n. 11. & de empt. c. 16. n. 45. Matram de iurisdic. p. 2. c. 20. n. 18.
- 7 Tercio amplia in matre per text. in presenti, vbi commune vtrique parentum onus relictis liberis sicut natis alimenta ministrare, intellige non ordine coniunctiuo, sed ordine successiuo, vt scilicet pater per prius teneatur, mater vero in subsidium, vt per Peregr. de iure fisci, lib. 3. tit. 18. n. 59. Surd. tit. 1. q. 15. n. 11. Gam. decif. 304. Conar. d. §. 6. n. 13. Palat. in repet. cap. per vestras de donat. inter virum, & vxor. notab. §. 2. n. 12. Latam d. §. idem rescripti, num. 35. Sanctarel. d. l. 1. q. 33.
- 8 Quarto amplia quod nedum pater filium spirituum, sed & nepotes, & descendentes ab illis alere tenentur, & praterea auus nepotem spirituum, & reliquos, vt per Gamam dec. 11. n. 7. & seqq. Latam in §. idem rescripti, n. 39. Vincent. de Franch. decif. 283. num. 15. Peregr. d. tit. 18. n. 64. Surd. tit. 1. q. 13. num. 6. D. Barbof. d. l. 1. p. 4. n. 70. Perez tit. 2. lib. 5. Ordinar. pag. 98. Anton. Gom. l. 9. Tauri. n. 38. Molin. d. disp. 168. vers. non solum Azor. p. 2. lib. 2. c. 12. q. 6. Sanctarel. d. lib. 1. q. 31. n. 11. Nepos quamquam legitimè natus ex filio spurio, non potest auo ab intestato succedere. Bernard. Graue ad practica. Camer. Imper. lib. 2. concl. 115. Ioseph. Ludonic. Perns. decif. 18. n. 37. Gama decif. 11. n. 5. & decif. 136. n. 4. at vero ex testamento posse hunc nepotem auo succedere resoluunt Ioseph. Ludonic. d. decif. 18. n. 53. cum seq. Duen. reg. 366. limit. 2. Peregr. d. tit. 18. n. 45. cum seqq. Gama d. decif. 11. n. 5. & decif. 236. ad fin. D. Barbof. d. l. 1. p. 4. n. 76.
- 9 Quinto amplia per reg. correlatiuorum è contrario filios non solum legitimos, sed etiam naturales & spirituos vtriusque sexus obligari ipso iure naturali, & humano ad alendos parentes, vt per Menoch. de praesumpt. lib. 3. q. 29. n. 16. Latam in §. parens, n. 14. Surd. tit. 1. q. 17. & 20. & tit. 4. q. 18. n. 52. cum seqq. Molin. de iustitia, tract. 2. disp. 228. vers. quintus effectus, Azor. instit. moral. p. 2. lib. 2. c. 3. Alcan. Clem. de patria potestate. cap. 4. n. 44. Lancel. Gall. in consuetud. Alexand. verbo vxori, q. 4. n. 32. Padil. in summa legum penultimam, p. 2. c. 49. n. 2. Sayr. in clauis Regia, lib. 7. c. 5. n. 15. Cardof. in prax. iudicium, verbo alimenta, n. 14. & verbo filius, n. 40. Rebel. d. q. 8. n. 8. Bened. Egid. d. lex hoc iure, in initio, n. 36. Sanctarel. d. q. 31. n. 32.
- 10 Sexto amplia, vt etiam pater teneatur dotare filiam spirituum, vt per Conar. d. §. 6. num. 11. Hieron. Gabr. consil. 25. n. 4. & 5. Molin. de primog. lib. 2. c. 15. num. 45. Sanctarel. d. q. 31. n. 14. Perez ad lib. 8. Ordinar. pag. 307. in fine. Peregr. d. tit. 18. n. 56. D. Barbof. d. l. 1. p. 4. n. 64. & 65. Duen. reg. 366. ampl. 3. Craff. §. institutio, q. 7. n. 17. & 18. Ceual. commun. contra commun. q. 565. Aldouin. consil. 103. n. 14. Surd. consil. 210. n. 2. & de aliment. tit. 1. q. 10. n. 15. D. Barbof. d. l. 1. p. 4. n. 56. Card. Mantica. de tacitis, & ambignis conuent. lib. 12. tit. 16. n. 19. Cald. Pereira d. q. 18. n. 10.
- 11 Limita tamen principalem text. conclusionē, si spiritus de sua arte vel operibus, aut aliunde commodè viuere possint, vt per Palat. in repet. c. notab. §. 2. n. 7. Conar. d. §. 6. num. 9. Spino d. gloss. 16. n. 15. & 216. Gutier. pract. lib. 2. q. 109. n. 3. Cened. d. collect. 168. n. 5. in medio. Rebel. d. lib. 5. q. 8. n. 7. Henric. in summa. lib. 11. c. 19. n. 2. lit. N. Surd. tit. 7. q. 8. Aloyf. Ric. d. collect. 1099. in fin. & collect. 1212. vers. annu. lumen, vbi refert The-

saui. decif. 211. Aym. conf. 219. n. 8. vol. 2. Rot. Bononi. decif. 22. n. 6.

Secundum quod eis suppetunt facultates. Ergo alimenta praestanda sunt filiis spiritibus attentis, & consideratis diuitiis paternis, & eius qualitate, ac dignitate, vt tenent Con. d. §. 6. n. 8. Gom. d. 10. Tauri. n. 40. Mol. lib. 2. de primog. c. 15. num. 54. vers. sed verius est, Vincent. de Franch. decif. 284. n. 17. & 19. Matienf. d. §. gloss. 1. n. 10. tit. 8. lib. 5. nona recap. Surd. de alim. tit. 4. q. 18. num. 51. Mol. de iust. tract. 2. disp. 168. in princ. Less. de iust. lib. 2. c. 19. num. 67. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 2. c. 12. q. 6. Megal. in p. 2. lib. 2. c. 2. q. 2. n. 4. Sanctarel. d. var. rescripti. lib. 1. q. 31. n. 29. me citato in hoc loco, Diana rescripti. moral. p. 1. tract. 2. rescripti. 85. quamvis in alimentorum praestacione considerandum esse filij spiritus indigentiam in potestatem iure naturali, & non ipsius nec patris nobilitate, ac patrimonij viribus, minus bene tueantur Palat. in repet. d. c. per vestras, §. 2. n. 3. Lata d. §. idem rescripti, n. 40. Gam. Lufit. decif. 201. n. 4. & decif. 225. & 342. Barbof. d. l. 1. p. 4. n. 65. vers. sed prima opinio, Rebel. d. quest. 8. n. 4. & 7.

In gloss. Secundum facultates, fin. ibi, hoc intelligitur de benignitate Canonica, &c. Notatur ad hoc, quod Pontificum ius quando naturalis inimitur, & ab illo procedit, est vbiq. obseruandum non solum in iuris Ecclesiasticis, sed etiam Imperij, & in vtroque foro, civilis lege expolita, vt per Molin. de iust. tract. 2. disp. 168. vers. iure tamen Canonico. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 5. c. 21. post princ. & p. 2. lib. 2. c. 12. q. 3. Card. Tulech. in a. tit. 1. d. concl. 287. n. 48. Soar. de legib. lib. 3. c. 6. n. 8. Egid. d. l. ex hoc iure, in initio, n. 3. vers. hoc autem, vbi refert Gabr. n. 2. Conar. n. 6. Rot. num. 19. Duen. ampl. 1. Lata n. 17. Paleoth. c. 47. D. Barbof. n. 6. Surd. q. 19. n. 7. a. is locis. Verum non defuerunt, qui contrariam sententiam securè tueantur, contententes equitatem Canonicam in suo foro, legem Civilem in suo esse obseruandam, ita Ioan. de Imola, quem refert & sequitur Alexand. consil. 74. n. 3. vol. 3. Felin. in cap. Ecclesia, n. 44. de consil. ita alij, quos refert Gabr. d. num. 240. prius pertinaciter multis defendere nititur, Menoch. d. §. 20. n. 313. adducentes generalem regulam de distinctione vtriusque potestatis Ecclesiasticae & Civilis, de qua in cap. ad verum 96. dist. Deinde ait Mench. quod lex Civilis non habet se in hac materia tanquam prohibens, sed tanquam permittens, non concedendo scilicet actionem, qua patres cogantur alere spiritus, in quibus terminis vtraque lex in suo foro seruat, vt in materia pacti nudi, & l. 2. C. de rescript. vend. notant omnes in c. 1. de pactis. Verum ex iuris principijs prior sententia verior est ex fundamento pro ea deducto, indeque soluitur praecipuum contrariae de distinctione duplicis potestatis, non enim procedit vbi lex Civilis peccatum approbat, tunc enim cedit Canonica, cap. ult. de prescripti.

S V M M A R I V M.

- 1 Vxor vinente habens copulam cum altera, mortua uxore si non praecessit fides, vel machinatio, punitur illam ducere.
- 2 Adulterium simplex non efficit Matrimonium invalidum ne quidem contractum, &c.
- 3 Excommunicatus potest contrahere Matrimonium.
- 4 Excommunicatus potest iniurius absolvere.

VXORE viuentem habens copulam cum altera, mortua vxore si non præcessit fides, vel machinatio, potest illam ducere. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anch. Panorm. Præpos. Alex. de Neno, Canif. Cuiac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 55. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 580. remissuè Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decret. lib. 4. tit. 6. c. 1.

Collige ex text. simplex adulterium non efficere Matrimonium inualidum, ne quidem contractum inter personas à quibus illud commissum est, ut per Valer. Reginald. in praxi fori penit. lib. 3. n. 1. 32. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 78. n. 1. ubi dixit c. 1. & cap. illud verò 31. q. 1. in quibus statuitur nulli licere ducere in vxorem eam, quam prius per adulterium polluit, intelligi quando cum adulterio concurrit duplex crimen, videlicet adulterium cum machinatione mortis alterius coniugis, ac proinde adulterium cum fide data de contrahendo post coniugis mortem, vel cum contractu Matrimonij de præsentem cum adultera: unde obseruandum est per adulterium tantum si non adit promissio, vel fides data de Matrimonio futuro, vel machinatio in mortem coniugis, nullum gigni impedimentum, ex hoc textu docuerunt Bonacin. de Matrim. quest. 3. puncto 6. num. 8. Basil. Pont. de imped. matrim. c. 27. in princ. ubi etiam resoluit solam fidem de contrahendo matrimonio, imò nec matrimonium rei ipsa contractum non consummatum, si coniugem, cui fidem adtrinxit, non cognoscit, nec impedire, nec dirimere.

Si petierit. Collige ex text. excommunicatum, vel simili censura ligatum absolucendum non esse, nisi absolutionem humiliter petierit, ut per gloss. ult. & Abb. n. 20. ac alios communiter in cap. ab excomm. de refer. latè Vgol. de cens. tab. 1. c. 19. §. 3. Soar. eod. tract. disp. 7. f. 10. licet enim ad absolutionis iustitiam hoc pertineat, si tamen, qui absolutionem non petit, vel etiam inuitus absoluitur, absolutionem mero iure validam esse resoluit ipse Abb. & alij communiter, ut per Vgolin. d. c. 19. §. 2. Jacob. de Graff. in aureis decis. part. 1. lib. 4. c. 19. m. 5. Tolet. in instruct. Sacerd. lib. 1. c. 14. n. 4. Ratio autem facilis est, quemadmodum enim quis excommunicatur inuitus, ita absolutio ipsius excommunicationis non pendet ex voluntate illius, qui absoluitur, sed ex potestate absoluentis, sicut etiam cernitur in omnibus alijs actibus iurisdictionis contentiosæ, quæ in inuitum redditur, l. inter stipul. §. 1. ff. de verbor. oblig. Unde pendet ratio quare absolutio penitentialis non valet nisi reddatur volenti & petenti, quia scilicet ad iurisdictionem pertinet voluntariam ultra alias rationes, quod contritionem, & penitentis dispositionem exigit, notat Nauar. de indulgent. notab. 20. num. 7. Quamvis autem præcitati latè controuertant an casu aliquo licitè excommunicato inuito præstari possit absolutio, ut per prædictos præcipuè Vgolin. §. 2. n. 3. videri potest, placet distinguere, vel enim excommunicatus adhuc in sua perdurat contumacia, & regulariter vera videtur Chalderini sententia negativa, si adiungas limitationem D. Thomæ, quem Abb. refert, & sequuntur alij citatis locis, scilicet si iudex viderit magis expedire salutem illius spirituali, in cuius medicinam protulit excommunicationem, ut ea, quamvis excommunicatus petat, relaxetur, licet enim per viam Barbof. Collect. Tom. I. I.

regulæ censurarum naturæ, & institutioni repugnet, ut censura ad correctionem subdi prolata durante contumacia relaxetur, cum tamen finis ipsius sit medicinalis, maxime eidem fini videtur contrariari ut tali casu, quamvis effectus sequutus non sit, præstetur absolutio non petenti.

Excommunicata. Notatur ad hoc, quod matrimonium contrahi potest ab excommunicato, ut per Cou. de sponsal. p. 2. c. 6. in initio, n. 3. Tolet. lib. 7. summ. cap. ... num. 1. Vinald. in candelabro aureo, part. 1. de matrim. num. 80. Petr. de Ledesma de matrim. quest. 59. num. 1. §. penult. Graffius in aureis decis. p. 2. lib. 1. c. 1. n. 2. §. Vgol. de censur. tab. 2. de excomm. c. 7. §. 2. n. 4. Matienl. in rubr. tit. 1. gloss. 1. num. 36. lib. 5. noua recop. Henric. in summ. lib. 1. 3. de excomm. cap. 10. n. 1. Sanch. de Matrim. lib. 7. disp. 9. n. 2. D. Conar. eod. tract. c. 83. n. 4. Anton. Ricc. in tract. de iure personarum extra gremium Ecclesie existens. lib. 4. c. 48. n. 13.

In gloss. Si petierit, ibi, imò videtur quod compelli debeat, &c. Notatur ad hoc, quod excommunicatus potest inuitus absolui non à copula, sed à censura, ut per D. Antonin. part. 3. tit. 2. c. 77. Felin. in cap. Apostolica, num. 3. de except. Syluest. verbo absolutio 3. dub. 6. Henric. lib. 1. 3. de excomm. cap. 29. §. 1. Vgolin. de censuris, tab. 1. cap. 10. §. 2. Sayr. eodem tract. lib. 2. cap. 20. num. 2. Soar. in simili tract. disp. 7. sect. 7. num. 5. Palat. in repet. c. per vestras, de donat. inter virum, & vxor. §. 18. num. 17.

S V M M A R I U M.

1. *Vxoratus si contrahit cum secunda nesciente mortua prima licitè remanet, & cum secunda nouo consensu interueniente.*
2. *Capitulum Sede vacante cognoscere potest de causis matrimonialibus.*

CAP. Veniens. VII.

VXORATUS si contrahit cum secunda huius rei signata, mortua prima potest secundam habere si de nouo consentiat, dummodo non præcesserit machinatio, vel fides. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Host. Butr. Anchor. Panorm. Præpos. Alex. de Neno, Canif. Cuiac. Viu. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 56. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 480. remissuè Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 3. Decret. lib. 4. tit. 6. c. 2.

In superscript. text. ibi, Messanen. Capitula. Ergo Capitulum Sede vacante cognoscere potest de causis matrimonialibus, de quo vide Stephan. Quarant. in summa Bullarj, verbo Capitulum Sede vacante, quest. 5. Couar. de sponsalib. part. 2. cap. 8. §. 12. num. 1. in princ. versic. atque etiam, Pavin. de officio, & potestate Capituli Sede vacante, part. 1. quest. 10. sub num. 8. Aloyf. Ricc. in praxi fori Ecclesiastici, decis. 245. in 1. edit. & resol. 215. in 2. edit. quos refero ego ipse de officio, & potestate Episcopi, p. 3. alleg. 84. n. 4. ubi ex Quaranta aduerto quod licet per Concil. Trident. sess. 24. de reformat. cap. 20. vers. ad hæc, causæ matrimoniales relinquuntur examini, & iurisdictioni Episcopi tantum, ut excluderentur alij prælati inferiores non tamen excludit Capitulum in hoc casu, cum non dicatur inferior, sed par.

De nouo potuit matrimonialiter consentire. Ergo iterum debet consentire, ut per Perez l. 1. gloss. 1. pag. 16. vers. ex quo clarè, tit. 1. lib. 5. Ordinam. Nam si

Matrimonium fuerit simpliciter inter inhabiles contractum, licet inhabilitas, seu impedimentum postea cesset, non ex hoc ratificatur Matrimonium ex prioris consensu, sed ex novo, cum notum contrahatur Matrimonium, ut per Boet. *decis.* 264. n. 2. col. 2. In ratificatione enim actus nullius consideratur tempus ratificationis, secundum Sord. *decis.* 241. num. 7. Gregor. *decis.* 395. n. 9. & ideo professio irrita non incipit esse valida, nisi à tempore ratificationis, & non antea. Navarr. *consil.* 17. n. 3. de Regular. in nouis, Barthol. de Vecchis in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouit. *disp.* 15. dub. 8. n. 2. Vnde Rota coram Seraphin. *decis.* 900. ait Sacram Congregationem respondisse quod si Matrimonium esset nullum propter impedimentum occultum, & partes postea in Matrimonio ita contracto permanere consentiant, ex stylo Pœnitentiariæ Papa solet dispensare, ut de nono possit contrahi, non repetitis solemnitatibus à Concilio requisitis, secus si impedimentum sit manifestum.

S V M M A R I V M.

1. Matrimonium contrahens cum secunda viuentis prima, quam tamen non cognouit, nec ante contractum, nec post, mortua prima potest contrahere cum secunda.
2. Promissio alterutris de contrahendo cum ea, quam pollicit per adulterium, non inducit impedimentum nisi ab altera expresse acceptata sit.
3. Adulterium, & promissio matrimonij ad impedimentum contrahendum fieri debent viuentis coniuge illius, qui est complex adulterij.
4. Conatus ad copulam non sufficit ad hoc impedimentum inducendum.

C A P. Si quis. VIII. & fin.

Gregor. IX.

- V**XORE prima viuentis dans fidem secundæ, immo de facto cum illa contrahens, dammodo nec ante, nec post viuentis prima ipsam cognouerit, prima mortua, si contrahit cum secunda Matrimonium tenet, utrique tamen pro isto delicto debet pœnitentia iniungi, secus si viuentis uxore illam cognouit ante, vel post fidem, seu Matrimonium. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Ioan. Andr. Host. Anch. Butr. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Canis. Cujac. Viuian. in ration. lib. 4. iuris Pontif. pag. 56. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 580. remissimè Ximen. in concord. p. 1. & 2.
- Fide data**] Intellige cum effectu, id est, acceptata, nam ante acceptationem non est propriè promissio, sed pollicitatio, unde non sufficere ad hoc impedimentum inducendum promissionem alterius nisi ab altero acceptata sit expresse, non verò per taciturnitatem, tenent Sanchez de Matrimonio, lib. 7. *disp.* 79. num. 22. cum seqq. Gutierr. eod. tract. cap. 105. n. 20. Bonacina eodemmet tract. *quest.* 3. puncto 6. num. 9. vers. secundo, Valer. Reginald. in praxi fori panit. lib. 3. 1. num. 137.
- Cognouit eandem, &c.**] Notatur ad hoc, quod adulterium, & promissio matrimonij fieri debent viuentis coniuge illius, qui est complex adulterij ad hoc impedimentum contrahendum, requiritur enim, ut utrumque intercesserit durante eodem Matrimonio, & non sufficit ut intercesserit in diuersis coniugijs,

seu Matrimonijs, ita Sanchez d. lib. 7. *disp.* 79. n. 5. Soc. in 4. *distin.* 37. *quest. unic. artic. 4.* Agid. de Sacramentis, & censuris, *disp.* 3. 1. num. 54. Bonacina d. puncto 6. num. 12.

In gloss. Cognouit, ibi, quia non obsit conatus, ubi voluntas, ubi iniuria non habuit effectum. Ergo conatus ad copulam non sufficit, sed debet interuenire adulterina copula, quæ delictum consummationis importat, ita Sanch. d. lib. 7. *disp.* 79. n. 2. Valer. Reginald. d. lib. 3. 1. num. 134.

In ead. gloss. ibi, idem intellige de eo, vel ea, &c. Notatur hæc gloss. ad hoc, quod nihil refert ad hoc impedimentum dirimens incurrendum, siue vir uxorem, siue uxor virum perimat gratia migrandi ad alterum Matrimonium, ut per Vivald. in candel. aurea, p. 1. de Sacram. Matrim. n. 2. 1. 2. concl. 3. Fr. Emmanuel in sum. c. 229. n. 5. Grassius in *decis.* aureis, p. 1. lib. 2. c. 8. num. 6. Vgolin. de Sacram. tit. de Matrim. c. 19. n. 9. Card. Bellar. lib. 1. de Matrim. cap. 22. casu 1. Matienz. in rubr. tit. 1. gloss. 1. n. 177. lib. 5. noue recop. Henric. in sum. lib. 1. c. 14. n. 2. Sanch. de Matrim. lib. 7. *disp.* 78.

De Coniugio Leprosorum.

TIT. VIII.

S V M M A R I V M.

1. Doctores referuntur super hanc rubr. scribentes.
2. Leprosi extra ciuitatem ponendi.
3. Leprosi expelli possunt à ciuitate.
4. Ecclesiasticus index solum est competens, quando agitur de coniugum separatione ob lepram.
5. Vicarius Episcopi potest visitare laicos suspectos de lepra.

SUPER hanc rubr. scripserunt Zab. Ioan. Andr. Anchar. Butr. Panorm. Præpos. Alex. de Neuo, Durand in breuario aureo iuris Canon. & in seculo iuris sub hoc tit. lib. 4. Steph. Ranchin. in continuatione tituli. Decretal. Ioan. de Londris in breuario sanctorum Canonum, Petr. de Rauenna in conspectu iuris Canon. Martin. Mesnart. in epitome Decretal. Den. Venat. in analysi methodica iuris Pontificij, Goffred. & Host. in sum. huius tit. Alex. Cassan. & Anast. German. in paratitlis ad quinque libros Decret. Barthol. Carliag. in exposit. tit. eiusdem iuris Canon. Zyp. in analysi postremi iuris Eccles. enarrat. pag. 354. nonissimè Ioan. Honor. lib. 4. sum. in Decretal. omnes sub hoc tit.

De leprosis, & quod sint extra ciuitatem ponendi, vide apud Hispanos l. 1. §. 10. tit. 16. lib. 7. noue recop. Gregor. l. 7. verbo per que no sean, tit. 12. p. 4. & tit. 17. princip. verbo apartado, Francisc. Mar. *decis.* 1017. n. 6. cum seqq. Auendan. de exequendis mandatis. p. 1. cap. 600. Azueud. ad l. 2. n. 28. tit. 10. lib. 8. noue recop. & possunt expelli à ciuitate, ut per Auiles ad c. 26. Prætorum n. 4. Et quando agitur de sola coniugum separatione ad tempus ob lepram, solus Ecclesiasticus est competens, ut per Conar. de sponsal. p. 1. 2. cap. 7. §. 6. m. 8. Sanch. de Matrim. lib. 7. *disp.* 8. n. 15. & potest Vicarius Episcopi visitare laicos suspectos de lepra, ut per Rebuff. in tract. quando sacularis, q. 82.

S M M A